

απητές φίλες και αγαπητοί φίλοι,

Χαίρομαι πολύ που είμαι σήμερα μαζί σας, συμμετέχοντας σε μία πρωτοβουλία χωρίς προηγούμενο για το νησί της Πάρου που αφορά την αλιεία στις Κυκλάδες και τις προοπτικές της σήμερα και αύριο. Κυρίως χαίρομαι, γιατί αυτή η πρωτοβουλία εξελίχθηκε και πραγματοποιείται με τη συμβολή και την ενεργή συμμετοχή, όπως με έχουν ενημερώσει, των άμεσα ενδιαφερόμενων, των ανθρώπων της θάλασσας, που ζουν καθημερινά στο πελάι τους τις δυσκολίες του αλιευτικού επαγγελματία και τις συνέπειες της αλλαγής της αλιευτικής οπατάλης των ιχθυοαποθεμάτων για πολλές δεκαετίες στην περιοχή των κυκλάδων αλλά και ευρύτερα της Μεσογείου.

Επιτρέψτε μου να εκφράσω τις ειλικρινείς ευχαριστίες μου για την πρόσκληση αυτή στους οργανισμούς, τον Δήμο Πάρου, τον Πλασματικό Σύλλογο «Αρχιλόχος» καθώς και σε όλους τους συντελεστές προσωπικά για την προσπάθεια που έκαναν ώστε να καταλήξουμε στη σημερινή διοργάνωση. Από την πλευρά μου θα προσπαθήσω να συνεισφέρω σε έναν παραγωγικό διάλογο για να προσεγγίσουμε με όσο πιο αντικειμενικό και ολοκληρωμένο τρόπο τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Αλιεία στο μοναδικό Αρχιπέλαγος μας.

Διαπίστωσα πρώτα, Τα ψάρια λιγοστεύουν και κάποια ήδη έχουν από χρόνια ελαφρυνθεί ή καταλήξει να είναι σπάνια. Πολλές μελέτες βεβαιώνουν αυτή τη διαπίστωση αλλά και οι ίδιοι οι παλαιότεροι επαγγελματίες ψαράδες παραδέχονται και συναμολογούν πως τα ψάρια είναι πολύ λιγότερα από όσο θυμούνται στα νιάτα τους. Οι επιπτώσεις της κατάστασης είναι προφανείς. Λιγότερα ψάρια, σημαίνει λιγότερα εισόδημα, περισσότερα έξοδα για τον ψαρά, ακολούθησε συνθήκες δουλειάς, χρέη και αδιέξοδα. Σημάνει επίσης φτωχότερη και υποβαθμισμένη θάλασσα, πληγμένο και ασθενές οικοσύστημα με σοβαρές επιπτώσεις όχι μόνο περιβαλλοντικές αλλά και οικονομικοκοινωνικές για τα νησιά των Κυκλάδων, όπου η ζωντανή θάλασσα είναι άρας βιολογικής και οικονομικής επιβίωσης για τους κατοίκους τους. Πρέπει όλοι μας να καταβάλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια για να αντιστρέψουμε αυτή την κατάσταση. Τα ψάρια είναι σημαντικά όχι μόνο για τη βιοποικιλότητα - είναι σημαντικά για την οικονομία μας.

Αρκούβας για να αντιμετωπιστούν αυτές οι δύο πιέξεις, η περιβαλλοντική και η κοινωνικοοικονομική, εξίσου σημαντικές και αλληλοτροφοδοτούμενες, προωθώ τα τελευταία χρόνια τη μεταρρύθμιση της κοινής αλιευτικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η μεταρρύθμιση αυτή βρίσκεται ήδη στο τελευταίο στάδιο της νομοθετικής διαδικασίας υποστήριξης της και υπολογίζουμε μέσα στο 2013 να έχει οριστικά ολοκληρωθεί. Μετά από μακρά περίοδο διαβούλευσης και διαπραγματεύσεων, εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Υπουργών στα τέλη του 2012 και στις 6 του Φεβράρη με μεγάλη πλειοψηφία (502 υπέρ, 137 κατά) από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Επιτρέψτε μου να υπενθυμίσω τους βασικούς άξονες της Μεταρρύθμισης.

Η βιωσιμότητα των ειδών είναι ο πρώτος βασικός άξονας. Βιώσιμη αλιεία σημαίνει αλιεία σε επίπεδο που δεν θέτουν σε κίνδυνο την αναπαραγωγή των αποθεμάτων και εδρασηρίζουν υψηλές μακροπρόθεσμες αποδόσεις. Στόχος είναι ως το 2015 η εκμετάλλευση των αποθεμάτων να γίνεται σε βιώσιμη επίπεδο, γνωστό με την ονομασία «Μείωση της Βιώσιμη Απόδοση». Με άλλα λόγια, η αλιεία μπορεί τους παραγόμενους τόκους και όχι το κεφάλαιο της αποταμίευσης. Από μελέτες προκύπτει ότι εάν τα αποθέματα αλιεύονται με αυτό τον τρόπο, το μέγεθος τους θα αυξάνονται κατά 70% περίπου. Το σύνολο των αλιευμάτων θα αυξάνονται κατά 17% και τα εισοδήματα των ψαράδων κατά 24% έως το 2020. Επίσης οι σιβολι των πληρωμάτων των αλιευτικών σκαφών θα αυξάνονται κατά 25%.

Η δεύτερη βασική αρχή της Μεταρρύθμισης είναι η απαγόρευση των απορρίψεων. Οι απορρίψεις είναι η πρακτική να ξαναρίχνονται στη θάλασσα νεκρά τα ανεπιθύμητα, και μη εμπορεύσιμα λόγω μεγέθους, ψάρια. Η πρακτική αυτή αφορά το 23% του συνόλου των αλιευμάτων. Με τη Μεταρρύθμιση η πρακτική αυτή καταργείται σταδιακά. Οι ψαράδες θα υποχρεούνται να εκφορτώνουν όλα τα είδη που αλιεύουν.

Νέα πρότυπα εμπορίας, σήμανση, ετικέτες. Η σήμανση θα είναι υποχρεωτική για τα προϊόντα αλιείας και τα προϊόντα ιχθυοκαλλιέργειας. Σε εβελοντική βάση μπορούν να θεθούν άλλα στοιχεία, όπως ο τόπος, η ημερομηνία αλιείας, κλπ.

Η Μεταρρύθμιση στρίβει την αλιεία μικρής κλίμακας. Στην Ε.Ε. ο στόλος μικρής κλίμακας αντιπροσωπεύει το 77% του συνόλου των σκαφών, ωστόσο η επιβάρυνσή του στο ιχθυοαπόθεμα είναι πολύ μικρότερη, καθώς αντιπροσωπεύει μόνο το 8% του συνόλου της Ε.Ε. σε χωρητικότητα και το 32% της ισχύος του κινητήρα. Το μελλοντικό χρηματοδοτικό ταμείο για την αλιεία θα περιλαμβάνει μέτρα υπέρ της αλιείας μικρής κλίμακας και θα βοηθήσει τις τοπικές οικονομίες να προσαρμοστούν στις αλλαγές.

Επίσης, προωθείται η ανάπτυξη της βιώσιμης υδατοκαλλιέργειας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση επενδύει σοβαρά στον κλάδο αυτό για την αύξηση της παραγωγής τροφίμων αλιευτικής προέλευσης και τη μείωση της εξάρτησης από εισαγωγές. Για την Ελλάδα ο κλάδος αυτός έχει σημαντικό αναπτυξιακό και εργαζομικό δυναμικό και μπορεί να συνεισφέρει στην τόνωση της οικονομίας και στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Η βελτίωση της επιστημονικής γνώσης βρίσκεται στο επίκεντρο της Μεταρρύθμισης. Αδύνατος πληροφορείς σχετικά με την κατάσταση των θαλασσίων πόρων μας βοηθούν να λάβουμε καλύτερες αποφάσεις. Η νέα Αλιευτική Πολιτική θεσπίζει κανόνες σχετικά με τη συλλογή, τη διαχείριση και τη διαθεσιμότητα επιστημονικών δεδομένων για τα αποθέματα και τις επιπτώσεις της αλιείας στον θαλάσσιο βιότοπο.

Τέλος, η αποκεντρωμένη διακυβέρνηση θα είναι χαρακτηριστική της νέας Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής. Καταργείται η μικροδιαχείριση από τις Βρυξέλλες, οι οποίες πλέον θα καθορίζουν μόνο το γενικό πλαίσιο της πολιτικής και τα κράτη μέλη θα αποφασίζουν για τα μέτρα υλοποίησης σε περιφερειακό επίπεδο. Η Κοινοτήρ θα παρεμβαίνει εξαιρετικά για να επιλύσει διαφορές μεταξύ κρατών-μελών και περιφερειών.

Αυτό όσον αφορά στην Μεταρρύθμιση της πολιτικής αλιείας. Ας επιστρέψουμε όμως στα δικά μας.

Αγαπητές φίλες και φίλοι,

Όπως γνωρίζετε, στις ελληνικές θάλασσες εφαρμόζεται ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός για τη Μεσόγειο. Ανεξάρτητα από τις τυχόν αντιρρήσεις ή ενστάσεις για το περιεχόμενο και κυρίως τις διαδικασίες που προβλέπει, τις οποίες έχω σε πολλές ευκαιρίες συζητήσει με επανεπαγγελματίες του κλάδου, πρόκειται για έναν πρόσφατο κανονισμό που έχει ήδη λάβει υπόψη τα προβλήματα της υπεραλιείας, και την ανάγκη προστασίας των θαλάσσιων οικοσυστημάτων. Ο κανονισμός αυτός πρέπει να εφαρμοστεί από την Ελλάδα, όπως στις άλλες χώρες της Μεσογείου, χωρίς εκπαιδωτικές και επιλεκτικές πρακτικές. Είναι ο μόνος ορθαναωμένος δρόμος να διαθέτουμε σε Μεσογειακό επίπεδο για να επιτύχουμε την ανάκαμψη των αποθεμάτων, την εξυγίανση των θαλασσών μας και το μέλλον του αλιευτικού κλάδου και των παράκτιων οικονομιών.

Η Μεταρρύθμιση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής δεν επηρεάζει, ούτε παρεμβαίνει στην εφαρμογή του Μεσογειακού Κανονισμού και των διατάξεών του. Συνεπώς, δεν υπάρχουν περιθώρια για την Ελλάδα, και καμία άλλη Μεσογειακή χώρα, να μην τηρεί πλήρως τις διατάξεις του.

Στο σημείο αυτό λυπάμαι ειλικρινά που είμαι υποχρεωμένη να επιστήνω ότι τα δεδομένα που έχουμε από την Ελλάδα είναι απογοητευτικά.

Κάποιοι με ρωτούν "ποιο είναι το λάθη των ψαράδων μας, τι δεν κάνουμε καλά"; Η απάντησή μου είναι η εξής:

Τα λάθη δεν είναι τόσο των ψαράδων όσο του τρόπου οργάνωσης της αλιευτικής πολιτικής στην Ελλάδα. Δεν υπάρχει προγραμματισμός ούτε οραματισμός, ενώ ταυτόχρονα είναι μεγάλη η υπέρταση στην εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Στην Ελλάδα υπάρχει κατά κανόνα υπεραλιεία της διαχείρισης, ενώ στρατηγικό σχέδιο διαχείρισης των αλιευτικών πόρων και της αλιευτικής δραστηριότητας για την ελληνική επικράτεια.

Τα βασικά τρία εργαλεία -μηχανήματα, γρι γρι και βιτζότρατες - ψαρεύουν συχνά κατά παράβαση των κανόνων του Μεσογειακού Κανονισμού, δηλαδή είτε πολύ κοντά στις ακτές, είτε σε χαμηλό βάθος, είτε με αντικανονικά δίκτυα. Σε πολλές περιπτώσεις ψαρεύουν πάνω από λειμώνες ποσειδωνίας, που οι αρμόδιες αρχές δεν έχουν ακόμη χαρτογραφήσει, παρότι έχουν νομική υποχρέωση και έχουν προβλεφθεί ευρωπαϊκά κανόνια για αυτό τον σκοπό. Μέχρι σήμερα υποβλήθηκε μόνο ένα από τα τρία σχέδια διαχείρισης για τα μικρά πελαγικά αποθέματα, που είναι υποχρεωτικά (αυτό για τα γρι γρι). Ο έλεγχος της αλιείας από τις αρμόδιες υπηρεσίες (λιμενικές αρχές) είναι πολλές φορές πλημμελής, με αποτέλεσμα να υπάρχουν πολλές καταγγελίες από τους ίδιους τους ψαράδες για παράνομη αλιεία, χρήση δυναμική, κλπ., από συναδέλφους τους.

Άλλη μια παθολογία του συστήματος είναι η αλιεία και κατανάλωση γόνου. Πρόκειται για καταστροφική συνθήκη, η οποία στερεί από το ιχθυοαπόθεμα τη δυνατότητα αναπαραγωγής, και που δυστυχώς καλλιεργείται στην συνείδηση των καταναλωτών ως μια φυσιολογική και αβλαβής λιχουδιά. Πρέπει να γίνει εκπαιδευτική ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού στο θέμα αυτό. Η Ελλάδα υστερεί επίσης στην συλλογή αλιευτικών δεδομένων. Πρόκειται για επιστημονική εργασία που επιβάλλεται από την κοινοτική νομοθεσία σε όλες τις χώρες και αποσκοπεί στην ορθότερη χάραξη αλιευτικής πολιτικής βασισμένη σε επιστημονικά δεδομένα. Η Ελλάδα δεν συλλέγει στοιχεία παρότι έχει στη διάθεσή της τα απαραίτητα ευρωπαϊκά κανόνια. Πρόκειται για πρόβλημα διοικητικής οργάνωσης και αρμοδιοτήτων μεταξύ διαφόρων φορέων. Μπορούμε να κάνουμε διαφορετικά;

Βεβαίως και μπορούμε. Μπορούμε να εφαρμόζουμε τους κανόνες και να τηρούμε τη νομιμότητα. Μπορούμε να απορροφήσουμε πολύ περισσότερους ευρωπαϊκούς πόρους, απ' όσους απορροφούμε σήμερα. Μπορούμε να σκεφτούμε και να καταθέσουμε ιδέες που θα αυξήσουν το εισόδημα των ψαράδων και θα βοηθήσουν θάλασσες και αποθέματα να ανακάμουν. Μπορούμε να μελετήσουμε την πείρα άλλων Μεσογειακών χωρών που έχουν προχωρήσει περισσότερο.

Τίποτε ωστόσο δεν είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί χωρίς την άμεση συμμετοχή σας, χωρίς μια πραγματική προσπάθεια σε τοπικό επίπεδο. Στο σημείο αυτό εμπλεκέστε και εσείς. Παρατρέψτε θερμά την κοινότητα του Νομού Κυκλάδων να καταβάλει προσπάθειες και να διαθέσει συγκεκριμένες προτάσεις στις κεντρικές αρχές σχετικά με το μέλλον της αλιείας στην περιοχή. Σας διαβεβαιώνω ότι σέβη τον κόπο. Η Επιτροπή θα υποστηρίξει με σθένος τις πρωτοβουλίες αυτές, οι οποίες θα είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση, ήδη από το επόμενο έτος.

Όσον αφορά τη χρηματοδότηση, η Ελλάδα έχει ήδη καθυστερήσει ως προς την εφαρμογή του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας 2007-13. Μέχρι σήμερα, μόνο η οριστική παύση των αλιευτικών δραστηριοτήτων των αλιευτικών σκαφών (βιάλυση σκαφών) έχει εφαρμοστεί εντατικά.

Ωστόσο, μπορούμε να παρασχέθωμ κίνητρα για τη χρήση πιο επιλεκτικών εργαλείων και νέων τεχνολογιών, ιδιαίτερα για την αλιεία μικρής κλίμακας. Όσον αφορά την υδρόβια παιδικά και κλωρίδα, έχουν ήδη αναληφθεί πρωτοβουλίες με επιτυχία στα Δωδεκάνησα και στην Κάλυμνο, και θα πρέπει να αποτελέσουν ημιγή εμπνεύσεως για παρόμοια έργα και στο αρχιπέλαγος αυτό.

Τα τοπικά αναπτυξιακά σχέδια είναι λίγο πιο προχωρημένα: Η Αναπτυξιακή Εταιρεία Κυκλάδων έκανε τα πρώτα βήματα για την εφαρμογή τους, αλλά θα πρέπει τώρα να επισχύσει την επιλογή των έργων και την υποβολή τους για χρηματοδότηση, διαφορετικά το εν λόγω σχέδιο ενδέχεται να μην υλοποιηθούν ποτέ. Αντιλαμβάνομαι ότι υπάρχουν διοικητικά κενά που πρέπει να καλυφθούν. Κατανοώ επίσης ότι δεν υπάρχει μεγάλη εμπειρία σε αυτού του είδους την προεργασία από τη βάση προς την κορυφή. Αλλά αυτό θα είναι το μέλλον, αγαπητές φίλες και φίλοι... Είναι ανάγκη να συνθησούμε και να εκπαιδευτούμε να λειτουργούμε με αυτόν τον τρόπο. Προσωπικά, προτείνω να ξεκινήσουμε ήδη τις προσπάθειες, καθώς πρόκειται για το τελευταίο έτος απορρόφησης κονδυλίων από το Ταμείο Αλιείας. Ας επιταχύνουμε τους ρυθμούς μας και ας αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα τώρα, διότι αυτό θα αποτελέσει μία από τις κύριες συνιστώσες του συστήματος χρηματοδότησης και για το επόμενο επιχειρησιακό διάστημα. Είναι λοιπόν ιδιαίτερα σημαντικό να είμαστε έτοιμοι.

Ας μιλήσουμε λίγο και για το μελλοντικό σύστημα χρηματοδότησης: σύμφωνα με το νέο Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, τα ποσά που λαμβάνουν τα κράτη μέλη θα πρέπει να είναι ανάλογα με το μέγεθος του κλάδου της αλιείας και ιδίως της αλιείας μικρής κλίμακας. Θέλουμε να βοηθήσουμε τον κλάδο, ιδιαίτερα τους παράκτιους αλιείς, να εφαρμόσουν τη μεταρρύθμιση, έτσι ώστε τα χρήματα να διατεθούν για τους ίδιους τους αλιείς. Δεν γνωρίζουμε ακόμη τα ακριβή στοιχεία σχετικά με την κατανομή σε κάθε κράτος μέλος, αλλά πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι η πρόταση της Επιτροπής αναγνωρίζει την ιδιόμορφη κατάσταση των απομακρυσμένων νησιών και συνεπώς προβλέπει ένα μεγαλύτερο μερίδιο για τα νησιά αυτά. Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι ένας δικαιούχος που αναλαμβάνει ένα έργο εδώ στις Κυκλάδες θα πρέπει να καταβάλει από την τσέπη του μόνο ένα ελάχιστο ποσοστό του κόστους (15%), τα υπόλοιπα καταβάλλονται από το νέο Ταμείο.

Κυρίες και κύριοι,

Είμαι βέβαιη ότι συμμερίζετε την ανησυχία μου: το συμφέρον μας για τη βιωσιμότητα της αλιείας στις Κυκλάδες είναι διπλό - αφενός, οι αλιευτικές δραστηριότητες εδώ στηρίζουν την τοπική οικονομία• αφετέρου, οι αλιευτικές περιοχές χρήζουν προστασίας και ορθής διαχείρισης. Η εξορρόπηση των συμφερόντων αυτών δεν είναι καθόλου εύκολη, αλλά είναι ευθύνη όλων των επιπέδων διακυβέρνησης.

Στις Βρυξέλλες, η μεταρρυθμιστική διαδικασία προχωρεί. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο έδωσαν την στήριξη τους για τις βασικές αρχές που πρότενε η Επιτροπή. Συμφωνούν ότι οι αλιευτικές δραστηριότητες δεν πρέπει να υπερβούν τα βιώσιμα επίπεδα• ότι θα πρέπει να σταματήσουμε σταδιακά την πρακτική των απορρίψεων• ότι δεν έχει νόημα η μικροδιαχείριση κάθε λεπτομέρειας από τις Βρυξέλλες. Και οι Βρυξέλλες επιθυμούν μια πολιτική που είναι πιο ευέλικτη, πιο εξαρκευμένη ανά περίφραση, και η οποία θα παρέχει στους τοπικούς ενδιαφερόμενους έναν πιο ενεργό ρόλο όσον αφορά τη διαχείριση των αλιευτικών τους πόρων.

Είστε οι άμεσα ενδιαφερόμενοι για τις Κυκλάδες. Ετοιμαστείτε να αναλάβετε αυτόν τον ενεργό ρόλο. Βοηθήστε μας να διαμορφώσουμε μια πιο φιλική προς το περιβάλλον αλιεία και να βρούμε έναν πιο έξυμνο τρόπο για την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, που θα επιτρέψουν να παραμείνει για πάντα ζωντανό το όμορφο θαλάσσιο περιβάλλον μας.